

ДА ЛИ ЈЕ ПОТРЕБНО ДА И СТРУЧНЕ ШКОЛЕ ИМАЈУ ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ?

Татјана Пајић мр, стручни сарадник, библиотекар
Медицинска школа са домом ученика „Сестре Нинковић“
Крагујевац
и-мејл: rajictatjana@mts.rs

Сажетак: Чланак описује изазове са којима се среће школски библиотекар средње стручне школе у којој „читање“ карактеристично за предмет Српски језик и књижевност, није део „примарних“ већ општеобразовних предмета, па га ученици, као и већина наставника, сматра мање битним. Истовремено, недовољна опремљеност библиотеке, као и несарадња предметних наставника и библиотекара, овај проблем повећавају.

Кључне речи: библиотека, стручна школа, стручна књига, лектира, библиотекар

У доба електронских инструмената, видеа, ДВД компјутера и осталих многобројних техничких помагала, који су заменили таблу и креду или графоскоп, ми се данас срећемо у школама са традиционалним, а, ипак, непревазиђеним средством за учење – књигом. Срећемо се са штампаном књигом, али и компјутерским записима и каталозима, који могу да буду било ручно сређени, било електронски записани. Многе књиге су штампане у електронском облику, али су, ипак, мало доступне ширем грађанству, а још мање обичном ученику, који често нема на располагању никакав, па ни школски компјутер како би се обавестио о питању које га интересује.

Дакле, каква таква, штампана публикација, било књига било часопис, остају незаменљиви извор информација.

Истина је да читалачка публика у школи, то јест ученици, узимају у све мањем броју књиге, често их не враћају, а задовољни су и самом чињеницом да су прочитали предговор у књизи коју им је наставник препоручио. Ипак, и сам ученик

треба да има слободу избора, могућност да се не ограничава само на школску обавезну литературу већ да се упозна са делима савремених домаћих и страних писаца.

Зато у стручним школама библиотека треба да буде много обухватнија и разнолика, не само по одабиру књига већ и по обавештености библиотекара. Најчешће, библиотекаре усмеравају наставници, предлажући им обавезну и неопходну литературу, и то чине наставници књижевности. Наставници стручних предмета ретко посећују библиотеку и скоро никад не консултују библиотекаре о стручној литератури, тако да је ученик препуштен сам себи у трагању за подацима потребним за стручне предмете и често бива дезоријентисан.

Однос ученик–наставник–библиотекар у самој основи је врло комплексан. Колико треба обраћати пажње на потребе и укусу ученика, који се често не слажу ни са програмом школске наставе, нити са препоруком наставника, може се рећи да је тај посао препуштен самом библиотекару. Библиотекар је препуштен сам себи и често мора да направи компромис у односу на избор књига и предлоге наставника. Зато је изузетно важно образовање и обавештеност библиотекара о школском програму, али и о новој страној и домаћој литератури.

То је, укратко, проблем свих библиотека, нарочито школских, где се поред програмске литературе из књижевности, користе и стручне књиге као и модерна књижевност, која и те како привлачи пажњу ученика-читалаца.

Нажалост, наставници стручних предмета се, ипак, мало интересују о фонду стручне литературе, ретко предлажу нове књиге у којима су заступљене нове методе научних истраживања или нове научне области. Ученику се нуде застарела издања, наука која се више не примењује, тако да често, сем неколико школских стручних уџбеника, ученик не може да дође до информација које га интересују. Он најчешће учи из бележака које пише на часу по диктату наставника, а то није довољно.

Без обзира на чињеницу да су стручне школе у многоме подређене стручним предметима и настави истих, постојање библиотеке, која би била свеобухватна по разноврсним публикацијама треба да буде увек обавезна. Обично такве библиотеке треба да имају добро сређен предметни каталог или, пак, да посећују библиотеке

отвореног типа. Отворен тип библиотеке, погодује ученицима због самосталног увида у библиотечки фонд, слободан одабир библиотечких јединица и развоја љубопитљивости код деце, што је једна ваљана фаза у учењу и васпитању ученика. Често под изговором да представљају једну или више обједињених струка, стручне школе немају адекватан фонд књига нити из струке нити из опште литературе или најчешће поседују један део књига из матерњег језика, како би то ученици звали – лектире.

Много је књига у школским библиотекама које датирају чак и пре десет година, тако да је тешко библиотекар да представи нова знања, поготово из стручних техничко-технолошких области, где сваким тренутком знања напредују. Ни сами библиотекар не могу да се информишу, поготово ако је сарадња предметног наставника и библиотекара сиромашна или скоро непостојећа. У тим случајевима може да се деси да уколико ученик буде окренут библиотекар, може да дође још увек само до оскудне литературе о проблему који истражује.

За такав став „крив“ је најпре професор, па и библиотекар, који, иако је ученик упућен на њега, још увек има недовољно знања о библиографији научних књига. Наравно, не треба запоставити стручну литературу у односу на књижевност и често је однос ових двеју врсти књига несразмеран, тако што се књижевност ставља на прво место. Пожељно је да библиотекар у својој компјутерској бази података, разврста „стручне“ од „општих“ јединица, како би лакше дошао до података.

Истовремено, морала би се остварити боља сарадња школског библиотекара и наставника. Као што наставник српског језика предлаже ученицима библиотечку грађу, тако би требало да чине и наставници стручних предмета. Нажалост, много је наставника који се држе застарелих школских уџбеника или свог давно стеченог знања, тако да радозналост ученику на располагању остаје библиотекар. То подразумева и чињеницу да библиотекар мора да познаје разноврсне области да би одабрао библиотечку грађу за ученика.

Као што смо напоменули, школске библиотеке треба да буду библиотеке отвореног типа, како би се ученик научио самосталном истраживању проблема и уједно да би се пробудило осећање припадности књиге-ученик, као и да би ученик

стекао навику да самостално и по свом интересовању одабира потребну литературу. С обзиром на то да постоји фонд књига које не могу да се изнесу из библиотеке, а то су енциклопедијска издања и речници страних језика, онда је неопходно да библиотека поседује и читаоницу, где би ученик заједно, тј. уз помоћ библиотекара, морао да нађе садржаје који га интересују. Због свега, библиотекар мора да поседује широко образовање или чак и интересовања. Да би остварио добар контакт са учеником, он мора да упути ученика у библиотечку јединицу, која га интересује па и да објасни или појасни садржај књиге која је у питању.

Нажалост, многе стручне школе, не поседују квалитетан фонд стручне литературе, иако је то врло неопходно и због прогреса у знању ученика и због саме намене такве школе. Ни сами ученици нису довољно обавештенио потреби таквог постојања фонда или уколико таква литература постоји, они не знају да могу да је користе.

Дакле, осим основне литературе, тј. дела опште књижевности, стручне школе би више него остале средње школе, требало да бар до 1/3 фонда поседује стручну литературу, која би била довољно добра, савремена и прилагођена да пружи ђаку основна знања из разноврсних области, технике, електротехнике, медицине, механике, физике, хемије и сл. Само таква школа која поседује добар наставни кадар и обавештеног библиотекара, може да буде основни простор намењен учењу и разоноди.

